

Aftenposten

REISE

Lørdag 31. januar 2009

aftenposten.no/reise

peru
på heste-
ryggen

side 12 og 13

Erik Martin Lillebrekke.

Mari Boine (t.v.) og Brita Pollan.

portrett
flyr i flokk

side 8 og 9

Svett ritt i Perus

En natt sover vi i en celle hos politiet. Neste natt er koka-bonden vår vert. Rideturen i Nord-Peru byr på nyfunne fosser og en ukjent by.

Reisetips i Peru

Landet er vel vant med turister, så du blir godt mottatt. Etter at geriljaen «Lysende sti» så å si er borte, er det langt tryggere å ferdes rundt omkring. Men det lønner seg selvsagt å passe på sekk og lommebok. Turismen i Machu Picchu, Cusco og Titicacajoen er til dels overveldende. Landet ellers er vel så fint.

Mangfoldet er enormt. Her kan du bade langs stillehavskysten, og ta turer i fjellet. Variasjonene i temperatur kan være store mellom lavlandet og høyden.

Man bør ta med seg godt med tabletter for å stoppe diaré og andre mageregulerende midler. Og høydesyke kan ta deg over 4000 moh.

I Peru overga inkaene seg til de spanske konkvisitadorene på 1500-tallet. Få med deg litt historiekunnskap før du reiser.

Det er fortsatt mulig å besøke nyoppdagede arkeologiske perler og byer i jungelen.

Spis poteter, som landet en gang skjenket Europa. Her er det flere hundre ulike slag, og de smaker fantastisk.

Aftenposten reise

– Puro macho, roper guiden Carlos Burga, og oppfordrer til litt mandighet. Han får oss over.

Vel fremme venter nye hester og en deilig grønnsak- og banangryte i landsbyen Medan.

EINAR HAAKAAS

Ingen veier. Ingen hoteller. Hest og føtter er eneste fremkomstmiddel i landskapet som får deg til å tenke på Clint Eastwoods westernfilmer. Når du kommer frem til de enkle landsbyene, bor og spiser du hos fattigfolk. Vi tok en syv dagers tur i Andesfjellene nord i Peru. Dette er alt annet enn det mer kjente Machu Picchu med sine turisthorder. Best av alt: Her har de færreste europeere satt sin fot.

Premièrefest. I landsbyen Chumuch utenfor Cajamarca er vi simpelthen en begivenhet. Nesten samtlige 500 innbyggere i landsbyen møter opp foran kirken der vi har fått hedersplass. Ærestribunen er ei steintrapp. Til forskjell fra andre får vi sitte på et teppe. Politisjef Elio Diaz Zavallos innleder høytidelig med å motta gjester fra «republikken Norge». Nei man skal ikke forlange alt. Deretter bærer det i vei med eget trommeorkester, sang og dans. Også et par stive nordmenn dras ut på den steinsatte plassen for noen nølende steg, mens romflaskene går på rundgang.

Men dette er ikke for pyser. Fest eller ikke. Klokken fire om morgenen trer vi ut i friheten fra varetekscellen på politistasjonen – stedets eneste offentlige hotell. Ute venter hester og muldyr. Puh. Jeg har ikke sittet på en hest siden 1961. Men jeg er heldig. Med min smule korpus kvalifiserer jeg til den beste hesten. Og faktisk – når jeg først sitter der, føles det som om jeg aldri har gjort annet enn å ri. Jeg kan trenge den følelsen. Herfra skal vi ikke se en vanlig vei på fem dager.

Ri – alltid blid. Reisefelle Erik Martin Lillebrekke fra Porsgrunn har vært på flere turer utenfor allfarvel, både i Canada og Sør-Amerika. – Men jeg har aldri ridd før, sier Lillebrekke.

Snart er han fullbefaren cowboy. Mens morgenlyset langsomt avdekker det fantastiske landskapet stiger vi opp 500 meter til 2700 m.o.h. Der forlater hester og koka-tyggende hestekar oss. Nå skal vi til fots ned 2000 høydemeter – til bunnen av Marañon-dalen. Mens høyden kjøler oss ned, er det bare å plukke av plagg etter plagg på vei ned i dalen. Her er det like hett som et visst sted.

Men her venter også nye utfordringer. En liten kurv på et vaieranlegg bygger bro. Det er laaangt ned til glefsene fra det fossende vannet. Er nå dette trygt da, tenker vi ansent. Er føreren av doningen helt edru? Det gjelder ikke å se ned.

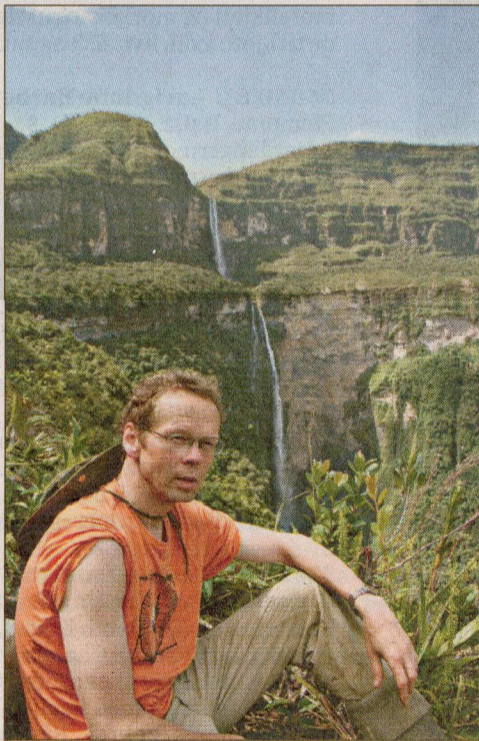
– Puro macho, roper guiden Carlos Burga, og oppfordrer til litt mandighet. Han får oss over.

Vel fremme venter nye hester og en deilig grønnsak- og banangryte i landsbyen Medan.

Koka eller ikke – den nybakte rytteren Erik Lillebrekke flirer godt når han får muldyret inn i trav, og farer forbi meg inn mot landsbyen Tupen. Her får vi innblikk i en brutal hverdag som ligger foruroligende nær i tid. Dette er gården hvor den tidligere eieren helt til for få år siden drev bøndene som slaver. Piskestraff

Deler av turen går i kurv over vann i strie strømmer.

Erik Martin Lillebrekke fra Porsgrunn foran den nyregistrerte fossen Cocta med et fall på 780 meter.

Sjeldent besøk. Barn og voksne fra kollektivet, som blant annet lever av koka-produksjon, flokker seg rundt oss. Noen av barna har nok ikke sett så kritthvite mennesker før, og er både nysgjerrige og betenkte. Men de hylar av glede når vi kan vise frem bildene på det digitale kameraet.

– Dere må prøve kokabladene våre. Her er de spesielt søte og gode, sier landsbyens kvinnelige lege uten særlige helsebetenkeligheter.

Vi forsøker så godt vi kan å tilpasse oss de lokale skikkene når vi rir videre. Høyt til hest – høy på koka. Men dette gir hverken energi eller rus, bare en uttørket munnhule.

Koka eller ikke – den nybakte rytteren Erik Lillebrekke flirer godt når han får muldyret inn i trav, og farer forbi meg inn mot landsbyen Tupen. Her får vi innblikk i en brutal hverdag som ligger foruroligende nær i tid. Dette er gården hvor den tidligere eieren helt til for få år siden drev bøndene som slaver. Piskestraff

hørte til dagens orden.

Nå drives gården som et kollektiv under ledelse av Isodoro Vera Nauca. Han holder et foredrag om at stedet er fullstendig avhengig av koka-produksjon for å overleve. Mørbanket av rideturen legger vi oss på låven hvor vi sovner inn til lyden av griser, høner og marsvin (lokal delikatess) som går fritt.

Nyfunnet by. Det er langt mellom husene når vi rir opp mot overraskelsen den fjerde dagen til hest. Vår guide Carlos Burga viser vei gjennom en jungle av flere titalls ulike orkideer. Foran går to mann og skaper vei i tåkeskogen med machetene. Alt er nedgrodd. Til slutt må vi sette fra oss hestene, og gå til fots. Skogen er tett. Etter noen hundre meter, men vel en times gang begynner ruinene etter hus å avtegne seg i landskapet.

– Dere er besøkende nummer 15 og 16, forsikrer Carlos.

Han har kanskje rett – iallfall nesten. Den tyske professoren Pe-

Turen går gjennom ville og vakre Marañon-dalen. Her kommer du bare frem til fots eller til hest.

Turarranger Øyvind Wesseltøft tar seg en velfortjent vannskvett når han møter varmen etter 2000 meters nedstigning.

ter Lerche har nylig registrert den nyfunne arkeologiske perlen Getones (leppene) som en by på rundt 700 hus – alt sammen bygget for 2500 år siden. Det var chachapoya-kulturen som holdt til her inntil de mistet makten til inkaene for rundt 700 år siden. Det er magisk å tusle rundt blant de uberørte ruinene. Her er en godt gjemt variant av det verdenskjente Machu Picchu lenger sør i Peru.

Ukjent foss. Før vi avslutter rideturen får vi se det ifølge turoperatør Coexamazon er verdens tredje høyeste foss, Cocta, med et fall på 780 meter. Overraskende nok ble ikke fossen målt og registrert før i fjor.

Etter syv dager til hest er det nydelig å ta seg et bad i de varme kildene i Moyobamba. Erik Martin Lillebrekke er fornøyd. Litt magetrøbbel med tilhørende svimmelhet underveis overskygger ikke gleden.

– En tur helt utenfor turistløypa passer meg veldig godt.

einar.haakaas@aftenposten.no

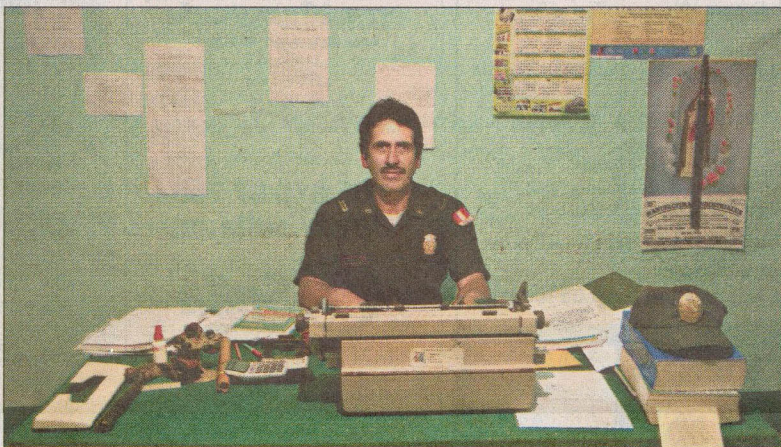
fjell og jungel

Enerom for taxfree-røyken

Taxfree-butikkene kan komme til å måtte bygge egne rom til tobakksvarer for å skjerme salget fra den øvrige omsetningen.
Se side 22

Puro macho! Vår guide Carlos Burga, ikledd hodeplagg fra chachapoya-kulturen, viser stolt frem det trolske landskapet i Andes-fjellene nord i Peru.

Politisjef Elio Diaz Zevallos tilbyr eneste hotellplass i Chumuch - varetektscellene.

Når du har sittet til hest i fire timer er det greit med pause.

Økokulturell turisme

Aftenposten reiste med selskapet Coexamazon. Bak det eksotiske navnet skjuler det seg en nordmann.

- Ideen er å kombinere natur og møte med mennesker som lever på en tradisjonell måte, sier Øyvind Wesseltoft, som leder selskapet fra Lima i Peru.

- Vi kaller det økokulturell turisme. Vanlige landsbyer skal også få tjene penger på turismen. Wesseltoft syr sammen reisepakker tilpasset

den enkelte. Tilbudene gjelder foruten rideturer blant annet ekspedisjoner inn i Amazonas, besøk i fugle- og dyrereservater og andre naturopplevelser. Wesseltoft driver selskapet sammen med sin peruanske kone, så de kjenner forholdene i landet godt.

- Vårt inntrykk er at mange nordmenn etter hvert ønsker å oppleve noe spesielt når de reiser på tur. Det kan de absolutt gjøre i dette mangfoldige landet, sier han.

Variasjon!

Opplev Liverpool - Newcastle live 2.mai

Før kr 4.495 - nå kr 3.995

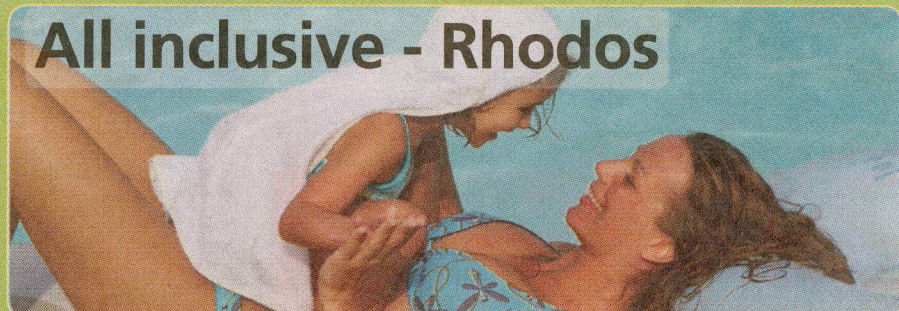
Pris fotballpakke per person inkl. kampbillett og 2 netter på 4**** hotell i delt dbltrom m/frokost. Fly kommer i tillegg.

Interessert i andre lag? Vi tilbyr fotballpakker til de fleste kampene i Premier League, La Liga, Serie A og Europacupene.

Ring VIA Fotballreiser: 23 15 04 00

Tekn. arr: VIA Tours.

Forbehold om ledig kapasitet, pris- og valutaendring, samt trykkfeil.

All inclusive - Rhodos

Ferie fra første minutt - med alt tilrettelagt for at dere skal ha tid til hverandre

1 uke kr 6.948*

Pris per person inkl fly t/r og overnatting i dobbeltrom på Atlantica Aegean Blue SSSS+ med all inclusive. Avreise fra Oslo 3.mai.

*Servicefee tilkommer. Visse betingelser gjelder.

Ring: **8 1 5 F E R I E**
(Ferielefonen 815 33 743) Man - Fre 8 - 20 Lør - Søn 10 - 18

StarTour

VIA
ferieverden

www.ferieverden.no